

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

13. De Amplificatione verborum in specie, & imprimis de ipsius natura,
verbisque ad eam idoneis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

CAPUT XIII.

*De Amplificatione verborum in
specie, & imprimis de ipsius natu-
ra, verbisq; ad eam idoneis.*

I. IN quo consistit Amplificatio verborum, In quo confi-
quam c. 9. n. 2. definiti? Resp. Orna- stat amplifica-
tus dilatationis, de quo ibi dicitur, consistit tio verbor.
tum in verbis ipsis, secundum se spectatis,
tum in Figuris celebrioribus, quæ possunt
adhiberi.

II. Quæ verba dilatationem ornant? Verba ad
Resp. Itidem fusè hanc rem pertractat Palat. eam idonea,
Eloq. Exercit. 4. lect. 5. cujus præcipua ca-
pita hîc tangam, ne quid desideretur. Itaq;
ornant verba I. Illustria, non tamen ab usu
communi abhorrentia, qualia sunt gravitate
quadam delecta, translata, superlativa, per
congeriem verborum & sententiarum, ferè
idem significantium, congesta, rem, de qua
sermo est, imitantia. Illustria habet Cic. pro
Planc. n. 99. *O acerbam mihi memoriam tempo-
ris illius ac loci, cum hic in me incidit, complexus
est, conspersitq; lacrimis, nec loqui præ merore po-
tuit! ô rem cum auditu crudelem, tum visu nesa-
riam, &c.* Translata pro Mil. n. 63. *Quid o-
disset Clodium Milo, segetem ac materiam gloria
sua?* Superlata. Pro Marcello n. 8. *Domuisti
gentes*

gentes immanitate barbaras, multitudine innumera-
 biles, locis infinitas, omni copiarum genere abun-
 dantes. Per Congeriem. Pro Mil. n. 34. Tu P.
 Clodii cruentum cadaver ejecisti domo; tu in publi-
 cum ejecisti; tu spoliatum imaginibus, exequiis, pom-
 pis, laudatione, infelicissimis lignis semiustulatum
 nocturnis canibus dilaniandum reliquisti. Imitan-
 tia. Virgil. Quàm multa in tectis crepitans salit
 horrida grando. 2. Epitheta splendida. Pro Le-
 ge Man. Quanquam mihi semper frequens conspe-
 ctus vester multò iucundissimus, hic autem locus ad
 agendum amplissimus, ad dicendum ornatissimus vi-
 sus est. Sic etiam: Vir singulari virtute, eximiâ
 prudentiâ, civis optimus, &c. 3. Verba plus si-
 gnificantia, ut: Labes civitatis, pestis Reip. &c.
 Cic. in Verrem: Non enim furem, sed raptorem;
 non adulterum, sed expugnatorem pudicitiae; non
 sacrilegum, sed hostem sacrorum religionumq; ; non
 sicarium, sed crudelissimum carnificem civium, so-
 ciorumq; in vestrum Iudicium adduximus. 4. Sy-
 nonymia, seu res eadē pluribus verbis, propè
 idem significantibus, diversimodè inculcata.
 Cic. 2. Catil. Catilinam furentem audaciâ, scelus
 anhelantem, pestem patriæ nefariè molientem, vobis
 atq; huic urbi ferrum flammamq; miritantem, ex
 urbe vel ejecimus, vel emisimus, vel ipsum egredien-
 tem urbe profecuti sumus. Abiit, excessit, evasit, eru-
 pit. Dixi modò: propè idem significantibus; Pue-
 rile enim est, penitus idem significantia con-
 gerere, v. g. mare, pontus, equor. 5. Verba gra-
 viora & consonantiora. Sic gravius est Cle-
 mentia

mentia, quàm *Lenitas*; *latro*, *prado*, *raptor*, quàm *fur*. *Vulnerare*, *ferire*, quàm *percutere*, &c. Consonantiora sunt superlativa quàm absoluta; plurali, quàm singulari numero proiata; Verbalia, quàm absoluta, ut *domina*, *dominatrix*; composita quàm simplicia; longiora quàm brevia. 6. Periphrasis, dicendo pluribus verbis, quod paucis posset efferri. Ut: *Peccâsti: Dic: Quânam abreptus es audaciâ, ut immensam Dei Majestatem, fontem ac largitorem bonorum omnium Deum turpissimis flagitiis ad iracundiam irritare, atq; ad ultionem provocare non dubitaveris?* 7. Figuræ illustriores sententiarum, per figuras verborum excultæ, ut per Antitheses, Repetitiones, Conduplicationes, &c. 8. Periodi, ubi illæ congruunt.

III. In quo consistit dilatatio? Resp. Non in puerili garrulitate, non in synonymorum inani cumulo, non denique in rei alicujus ultra verum exaggeratione, sed in prudenti & artificiosa partium alicujus totius explicatione. Re ipsa enim omnis amplificatio est quædam distributio totius in partes, seu partium primariarum explicatio. Sic in amplificando modò distribuimus Genus in Species, aliàs quædam alia in Adjuncta, Consequentia, Causas, Effecta, &c. tanquam in aliquas partes. Propositio quævis pro partibus habet verba & res, quæ illius objectum sunt, aut illam componunt. Partes argumentationis sunt ipsius propositiones.

Quæ

Res verbis
potiores.

Quæ partim jam exposita sunt c. 3. de Partium Enumeratione, à n. 15. & c. 9. n. 6. partim mox & ulterius l. 3. c. 3. cum de dilata-
tione propositionis in periodo agetur, elucida-
buntur.

CAPUT XIV.

De Amplificatione per locos Rhetoricos & Figuras.

I. **Q**ua ratione partes argumentationum dilatantur? Resp. Quando non agitur de sola explicatione fusiore alicujus propositionis, sed de rebus ipsis, ac nominatim de argumentis, hæc dixi initio dilatanda esse per Argumentationes; istarum verò singulas successivè partes necessarias per modos amplificandi. Itaque fieri hoc potest nunc per Locos oratorios Figuris exornatos; aliquando per solas Figuras; aliàs per modos alios dilatandi hîc subsequentes.

Loci Rhet.
aptiores.

II. Quinam Loci Rhetorici ad hoc sunt aptiores? Resp. Definitiones conglobatæ, seu plures ejusdem rei descriptiones simul positæ, Causæ, Effecta, Antecedentia, Consequentia, Genus, Forma, Similitudo, Contraria, Comparatio, S. Scriptura, SS. Patres, Historiæ, Apologi, Parabolæ, Adagia, Eruditio, maximè verò Adjuncta & Enumeratio partium, cum aliis plerisque. Modum dilatan-